

CONSIDERAȚII ASUPRA DESCOPERIRILOR DE MONEDE ROMANE REPUBLICANE ȘI IMPERIALE PE TERITORIUL JUDEȚULUI IAȘI

ȘEIVA SANIE

La fel ca în toate domeniile istoriei consemnarea periodică a situației documentelor, după criterii tematice sau zonale, a constituit și în numismatică un deziderat permanent. Numai în ultima jumătate de secol de la Mihail Macrea¹, la Bucur Mitrea², Iuditha Winkler³, Maria Chițescu⁴ sau V. Mihăilescu-Bîrliba⁵ monedele romane republicane și imperiale au constituit obiectul unor repertorii însoțite de comentarii. De asemeni n-au lipsit lucrări asupra modelelor optime de repertoriere ca cea semnată de Octavian Iliescu⁶ care au desigur o aplicabilitate generală.

În această situație, aparent, o lucrare de prezentare regională a descoperirilor ar părea de prisos. Pentru a justifica inconsistența unei asemenea presupunerii fie și ca aport numeric, vom aminti că numai în repertorierea monedelor din județul Botoșani, într-o notă publicată⁷ împreună cu colegul P. Șadurschi, sînt menționate din aceași teritoriu 34 puncte mai mult decît în ultima monografie asupra circulației monetare în răsăritul Daciei. Dar publicarea regională, pe lîngă posibilitatea de a consemna adeseori detalii asupra condițiilor de găsire și a locului depozitării, oferă și prilejul raportării la zonele geografice și descoperirile arheologice.

A. Repartizarea descoperirilor în cele 5 unități geografice ale spațiului dintre Moldova și Prut în care este situat județul Iași este următoarea: 1) *Podișul Sucevei* — 3; 2) *Culoarul Siretului* — 5; 3) *Podișul Moldovei Centrale* — 9; 4) *Bazinul Bahluiului* — 15; 5) *Cîmpia Jijiei Superioare* — 2. Numărul descoperirilor este dependent de suprafața acestor forme de relief cuprinse în perimetrul județului Iași. Dacă între descoperirile de pe teritoriul județului Suceava nu figurează deocamdată nici un tezaur în schimb se constată prezența lor la extremitatea sudică a Podișului Sucevei.

B. Pe teritoriul județului Iași nu a fost descoperită pînă acum nici o cetate dacică de tipul celor aflate pe malurile Siretului (Barboși, Poiana, Brad,

¹ M. Macrea, *Contribuții la un repertoriu numismatic al Daciei*, în AISC, I (1928—1932) 1932, p. 127—139.

² B. Mitrea, *Penetratione commerciale e circolazione monetaria nella Dacia prima della conquista*, în EDR, Roma 1945; idem, *Contribuții numismatice la istoria triburilor daco-getice din Moldova în a doua jumătate a secolului al II-lea*, în SCIV, 7, 1956, 1—2.

³ I. Winkler, *Contribuții numismatice la istoria Daciei*, în SCS—Cluj, VI, 1—2, 1955; idem, *Schatzfunde römischer Silbermünzen in Dazien bis zum Beginn der Dakerkriege*, în JNG, 17, 1967.

⁴ M. Chițescu, *Unele aspecte ale relațiilor dintre Dicoemes și Marcus Antonius în lumina descoperirilor numismatice (O problemă de geografie istorică)*, în SCIV, 18, 1968.

⁵ V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie romaine chez les Daces orientaux*, București 1980 (= *La monnaie*).

⁶ O. Iliescu, *Problema realizării unui repertoriu al descoperirilor monetare din România*, în BSNR, 42—46, 1974.

⁷ Ș. Sanie, P. Șadurschi, *Circulația monetară în secolele II î.e.n.—IV e.n. în județul Botoșani*, în Hlerasus, 1978, p. 187—198.

Răcătău) sau în zona montană și submontană a Moldovei (Bîtea Doamnei și Cozla — Pietra Neamț, Titelca-Tisești — Tg. Ocna). După așezările geto-dacice din secolele III—I î.e.n., cele mai multe însoțite de vestigii bastarnice, urmează cele din secolele I—II e.n., una din ele, cea de la Dumbrava (com. Ciurea) cercetată parțial. Numărul lor, mai exact al celor care au primit o datare corectă, este încă restrîns. Pentru secolele II—III e.n., așezările și necropolele daco-carpice și secolele III—IV e.n., așezările și necropolele de tip Sîntana, descoperirile sînt deja numeroase. În afara amintitelor complexe arheologice au fost găsite morminte sarmatice izolate, precum și mici depozite de amfore.

C. Descoperirile monetare în cursul efectuării săpăturilor arheologice sau din așezări care au beneficiat ulterior de cercetări sistematice sînt doar 8, între ele 6 intrate deja în circuitul științific și două Brădicești (com. Dolhești)⁸ și Nicolina⁹ rod al unor descoperiri recente. Între ele cea mai timpurie, posibil un *subaeratus* de la Dumitreștii Gălății (com. Schitu Duca), din timpul lui Titus (80 e.n.) cea mai tîrzie, o monedă de la Constantius al II-lea (348 e.n.), utilizată ca pandantiv, de la Lețcani¹⁰.

D. Monedele izolate provenind din 18 puncte sînt de o mai mare diversitate decît cele găsite în săpături. Alături de *denari* cei mai numeroși (Bucium, Belcești, Cucuteni, Fedeleşeni, Iași, Lețcani, Mogoșești, Moșna, Spineni, Scheia) pot fi menționate *monede de bronz* (Feredeni, Miclăușeni, Războieni) și *aurei* (Băgești, Boureni și Holboca). Între aceste monede, doar doi *denari* republicani și de la Marcus Antonius găsiți la Moșna, Iași și Cucuteni, apoi o singură monedă de la Augustus, hiatus pînă la Traianus și continuă pînă la Honorius (392—423) și Theodosius (408—450). Asupra acestor monede în unele cazuri nu dispunem de toate datele impuse de cercetarea sistematică.

E. Între cele 9 localități în care au fost descoperite tezaure (Costești-Ruginoașă, Fedeleşeni, Hodora, Iași, Lespezi, Muncelul de Sus, Oboroceni, Strunga, Tansa) 7 sînt situate în jumătatea vestică a teritoriului județului. Între tezaurele recuperate numai cele de la Muncelul de Sus au și *denari* republicani în componență. Dacă în mai multe situații coincid limitele date de cea mai timpurie monedă (Hadrianus, Antoninus Pius, Commodus, Septimius Severus sau Caracalla), cea mai timpurie diferă (Augustus, Nero, Galba, Vitellius, Titus). Limita superioară care nu depășește domnia lui Caracalla poate constitui un indiciu a situației costobocilor în deceniile de la sfîrșitul secolului al II-lea și începutul secolului al III-lea e.n. Dacă admitem că principala nu unica sursă a tezaurelor *stipendia*, se pare că raporturile Romei cu dacii din nord-estul Daciei inclusiv cei din așezările de pe teritoriul actual al județului, par să fi avut o întrerupere mai timpurie începută din anii lui Marcus Aurelius și nu se încheie ca în alte zone, cu Philippus Arabs, primul împărat roman cu titlul de Carpicus. Cele mai numeroase monede aparțin secolelor I î.e.n. — II e.n., acestea rîrîndu-se treptat în așezările epocii migrațiilor.

Considerăm că, alăturate tabelelor și considerațiilor asupra altor zone ale teritoriului patriei noastre, prin noile puncte și preciziunile menționate, însemnările de față vor fi utile celor care vor scrie sau vor continua să analizeze tabloul circulației monetare în răsăritul Daciei.

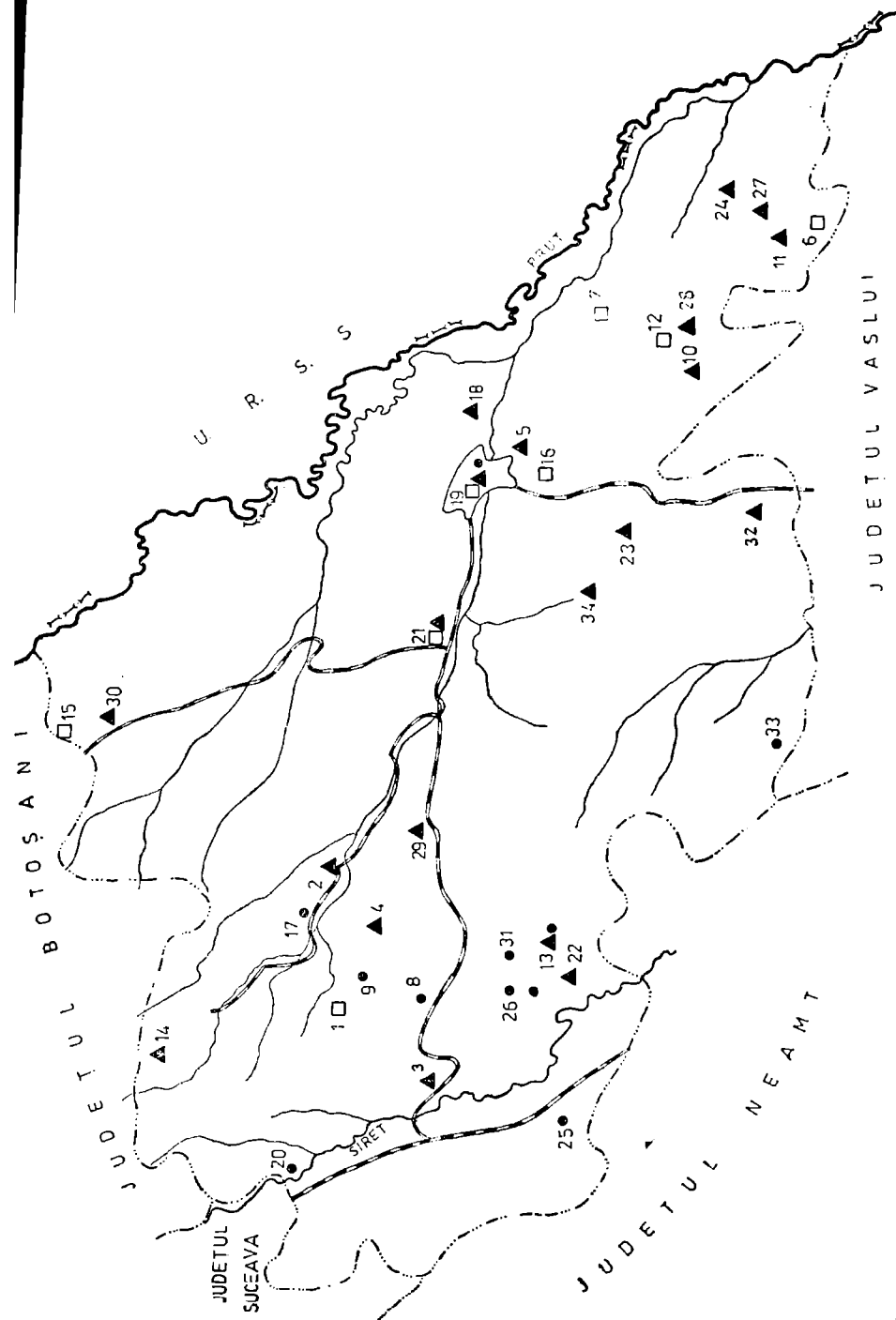
MONEDE DESCOPERITE ÎN CURSUL UNOR SĂPĂTURI ARHEOLOGICE SISTEMATICE

Băiceni, com. Cucuteni. Într-o așezare de sec. II—III e.n. a fost găsit un *subaeratus* din vremea lui Domitianus. V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 253, nr. 20.

Brădicești, com. Dolhești — cu prilejul cercetărilor arheologice au fost descoperite două monede: *denar* Commodus și un *bronz mic* Gordianus III (informație C. Ionomu).

⁸ Informație primită de la colegul C. Ionomu, căruii îi mulțumim și pe această cale.

⁹ Informație de la colegul I. Ionită, căruii îi mulțumim și pe această cale.
¹⁰ C. Bloșiu, *O inscripție runică descoperită în necropola din secolul al IV-lea de la Lețcani—Iași*, în Mem. Ant. I, 1969, p. 167—168.

JUDEȚUL VASLUI

Fig. 2 — Răspândirea descoperirilor monetare în județul Iași. □ monede descoperite prin săpături arheologice; ▲ monede izolate descoperite întimpător; ● tezaure. 1 — Băiceni; 2 — Blăgești; 3 — Belcești; 4 — Boureni; 5 — Bucium; 6 — Brădicești; 7 — Comarna; 8 — Costești; 9 — Cucuteni; 10 — Dobrovăț; 11 — Dolhești; 12 — Dumitrești Galățul; 13 — Fedeleșeni; 14 — Feredeni; 15 — Glăvăneștii Vechi; 16 — Hlincea; 17 — Hodora; 18 — Holboca; 19 — Iași; 20 — Lespezi; 21 — Lețcani; 22 — Miclăușeni; 23 — Mogoșești; 24 — Moșna; 25 — Muncelul de Sus; 26 — Oborocești; 27 — Pietriș; 28 — Poieni; 29 — Războieni; 30 — Spineni; 31 — Strunga; 32 — Șcheia; 33 — Tansa; 34 — Voinești.

Comarna. În necropola carpică s-au descoperit monede imperiale romane. I. Nestor, SCIV, 3, 1952, p. 44; D. Protase, *Riturile funerare la geto-daci*, București, 1970, p. 142—143, n. 186; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 260, nr. 20.

Dumitrești Gălății, com. Schitu Duca. Într-o urnă carpică a fost găsită o monedă, perforată, menționată de I. Ioniță, ArhMold, VI, 1969, p. 123. Din aceeași localitate, passim provine un *subaeratus* emis în timpul împăratului Titus, în anul 80 e.n. (fig. 1/4). D : 17 mm; G : 1,93 g; C : mediocră; RIC, II, p. 119, nr. 22 a.

Muzeul de istorie al Moldovei — inv. nr. 7184.

Glvănești Vechi, com. Andrieșeni. În așezarea de sec. III—IV e.n. s-a descoperit un denar Antoninus Pius I. Nestor, SCIV, 2, 1951, 1, p. 68; I. Ioniță, ArhMold, IV, 1966, p. 209; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 266, nr. 116.

Hlincea, com. Ciurea. În anul 1952 s-a descoperit într-o așezare aparținând secolelor III—IV e.n. o monedă de argint, emisiune Caracalla. M. Petrescu-Dimbovița, SCIV, 4, 1953, 1—2, p. 328.

Iași — Nicolina. În cursul recentelor săpături arheologice a fost găsită o monedă Antoninus Pius. Informație I. Ioniță.

Lețcani. Între piesele din inventarul unui mormînt de înhumatie tip Sintana de Mureș este menționată și o monedă de argint (siliqua) Constantius II (348 e.n.).

C. Bloșiu, MemAnt, I, 1969, p. 167—168; B. Mitrea, SCIV, 21, 1970, 2, p. 342—343, nr. 65; idem, Dacia, N.S., XIV, 1970, p. 478—479, nr. 65; C. Bloșiu, ArhMold, VIII, 1975, p. 214, fig. 18/8; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 269, nr. 139.

MONEDE IZOLATE DESCOPERITE ÎNȚIMPLĂTOR

Belcești — denar Marcus Aurelius, emisiune din anii 178—179 e.n., RIC, III, p. 244, nr. 396.

D : 18 mm; G : 3,90 g; C : foarte bună; titlul argintului 800‰ (fig. 1/1). Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” Iași — inv. nr. 141.

Blăgești, localitate suburbană a orașului Pașcani. Monedă de aur, perforată, emisiune a împăratului Honorius (393—423 e.n.).

Se află în colecția OPCN — Iași.

Boureni, com. suburbană Tirgu Frumos — solidus emis la Constantinopole în timpul împăratului Arcadius (392—395 e.n.). Sabatier, 16.

D : 19 mm; G : 3,99 g; C : foarte bună (fig. 1/5). Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” Iași — inv. IV—9.

Bucium. În anul 1976, pe terenul din spatele Miliției s-a descoperit un denar, emisiune împăratului Caracalla, anii 196—198 e.n.

D : 18 mm; G : 2,92 g; C : mediocră. Muzeul de istorie al Moldovei.

Dobrovăț — *subaeratus* de la Lucius Verus, emisiune din anii 162—163 e.n., RIC, III, p. 253, nr. 491.

D : 17 mm; G : 2,87 g; C : bună (fig. 1/3). Muzeul de istorie al Moldovei — inv. nr. 7185.

Dolhești — au fost descoperite monede emise de Constantin cel Mare și urmașii săi. I. Minea, BSNR, XXVII—XXVIII, 1933—1934, 81—82, p. 105; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 263, nr. 88.

Holboca. În 1971 s-a descoperit un solidus emis la Constantinopole în timpul împăratului Theodosius II (408—450 e.n.). Sabatier 5.

D : 22 mm; G : 4,25 g; C : foarte bună. Muzeul de istorie al Moldovei — inv. nr. 3482.

B. Mitrea, SCIV, 23, 1, 1972, p. 144; idem, SCIV, 24, 1, 1973, p. 148, nr. 61.

Iași — sînt menționate următoarele descoperiri: a) un denar Marcus Antonius; b) în punctul „Cetățuic” un bronz, emisiune Probus (276—282 e.n.); c) str. Iarmaroc nr. 16 — o monedă de bronz din Klazomena (Ionia) — sec. IV e.n.; d) monede Constantin cel Mare.

V. Bude, CNA, VI, 1925, p. 59—62; I. Minea, BSNR, XXVII—XXVIII, 1933—1934, 81—82, p. 105; M. Chițescu, SCIV, 19, 1968, 4, p. 663; N. Zaharia, M. Petrescu-Dimbovița, Em. Zaharia, SCȘ—Iași, VII, 1956, p. 8; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 132.

Fedeleșeni, com. Strunga — punctul „La Cruce în Fundoiaia” — denar Antoninus Pius, anul 158. N. Gostar, *Hăbășești*, București, 1954, p. 575.

Feredeni, com. Deleni — sestert Traianus. V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 265, nr. 101.

Lețcani. Pe teritoriul satului s-au găsit întâmplător două monede: 1) denar emis în timpul împăratului Marcus Aurelius cu chipul Faustinei II, anii 161—176 e.n. RIC, III, p. 269, nr. 677. D: 19 mm; G: 3,10 g; 2) bronz, emisiune Commodus, anul 191 e.n. D: 17 mm; G: 2,67 g; RIC, III, p. 390, nr. 216.

Monedele se află la Școala generală din Lețcani.

Miclăușeni, com. Butea — monedă de bronz, emisiune a împăratului Commodus. V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie* p. 271 nr. 151.

Mogoșești. În anul 1969 s-a descoperit un denar de la Hadrianus. B. Mitrea, SCIV, 23, 1, 1972, p. 145, nr. 77; idem, *Dacia*, XVI, 1972, p. 371, nr. 76; Gh. Bichir, *Cultura carpică*, București 1973, p. 131.

Moșna. Denari republicani (Ca. Lucretius Trio — 133—126 î.e.n.) și imperiali (Hadrianus și Marcus Aurelius).

Pietriș, com. Dolhești. În timpul lucrărilor agricole s-au găsit, în anul 1980, doi denari: 1) emisiune Hadrianus, anul 118 e. n., RIC, II, p. 345 nr. 44; 2) emisiune Antoninus Pius cu efigia Faustinei II, anul 145 e.n., RIC, III, p. 93, nr. 495.

Monedele se află într-o colecție particulară.

Poleni, com. Schitu Duca. Denar emis în timpul împăratului Traianus în anii 103—111 e.n., RIC, II, p. 251, nr. 98. D: 18 mm; G: 3,20 g; C: foarte bună (Fig. 1/17). Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” inv. nr. 1650.

Războieni, com. suburbană Tirgu Frumos. Monedă de bronz, Antoninus Pius, emisiune din anul 139 e.n., RIC, III, p. 101, nr. 548. D: 28 mm; G: 19,89 g; C: bună (Fig. 1/16). Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol”.

Șcheia — Pe teritoriul satului s-au descoperit doi denari: 1) Vitellius, emisiune din anul 69 e.n., RIC, I, p. 224, nr. 4. D: 17 mm; G: 3,17 g; C: foarte bună; titlu 916‰, fig. 1/2. Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” — inv. nr. 143, 2) denar Antoninus Pius, B. Mitrea, *Dacia*, N.S., VI, 1962, p. 538—539; idem, SCIV, 13, 1962, 1, p. 222.

Spineni, com. Andrieșeni. Denari: 1) emisiune Antoninus Pius cu Diva Faustina, anul 141 e.n., RIC, III, p. 74, nr. 394. 2) denar de la Marcus Aurelius, emisiune din anii 176—177 e.n., RIC, III, p. 242, nr. 378.

Monedele se află într-o colecție particulară.

Voinești. Denar, emisiune Antoninus Pius din anii 156—157, RIC, III, p. 57, nr. 260.

Moneda se află într-o colecție particulară.

TEZAURE

Costești, com. suburbană Tirgu Frumos. În punctul „Pietrăria” din Valea Hainei au fost găsite două tezaure de monede imperiale. Cele 139 monede datează din timpul următorilor împărați: Nero 5, Otho 1, Vitellius 1, Vespasianus 31, Titus 5, Domitianus 5, Nerva 1, Traianus 19, Hadrianus 21, Antoninus Pius 26, Marcus Aurelius 19, Commodus 5.

La Muzeul de istorie naturală se află 121, iar la Institutul de arheologie București 20 monede.

D. Tudor, SCȘ—Iași, V, 1954, 3—4, p. 386; B. Mitrea, SCIV, 7, 1956, 1—2, p. 161—167; idem, SCIV, 8, 1957, 1—4, p. 175; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 260, nr. 68—39.

Cucuteni — în anul 1895 au fost găsiți 7 denari republicani și 4 imperiali (cea mai recentă monedă Augustus).

B. Mitrea, BSNR, LXVII—LXIX, 1973—1975, 121—123, p. 322, nr. 64; idem, *Dacia*, N.S., 19, 1975, p. 314, nr. 64; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 289, nr. 283.

Fedeleșeni, com. Strunga. În anul 1933, în punctul „Bălănci” a fost găsit un tezaur cu denari din perioada Augustus — Marcus Aurelius. La Cabinetul numismatic al Institutului de arheologie București se află 25 monede.

N. Gostar, *Hăbășești*, p. 575; B. Mitrea, SCIV, 7, 1956, 1—2, p. 161; idem, *Dacia*, N.S., 1, 1957, p. 231; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 264, nr. 98.

Iodora, com. Cotnari. În anul 1916 au fost descoperite întâmplător bucăți de aur stampilate și monede de aur, probabil din sec. IV e.n.

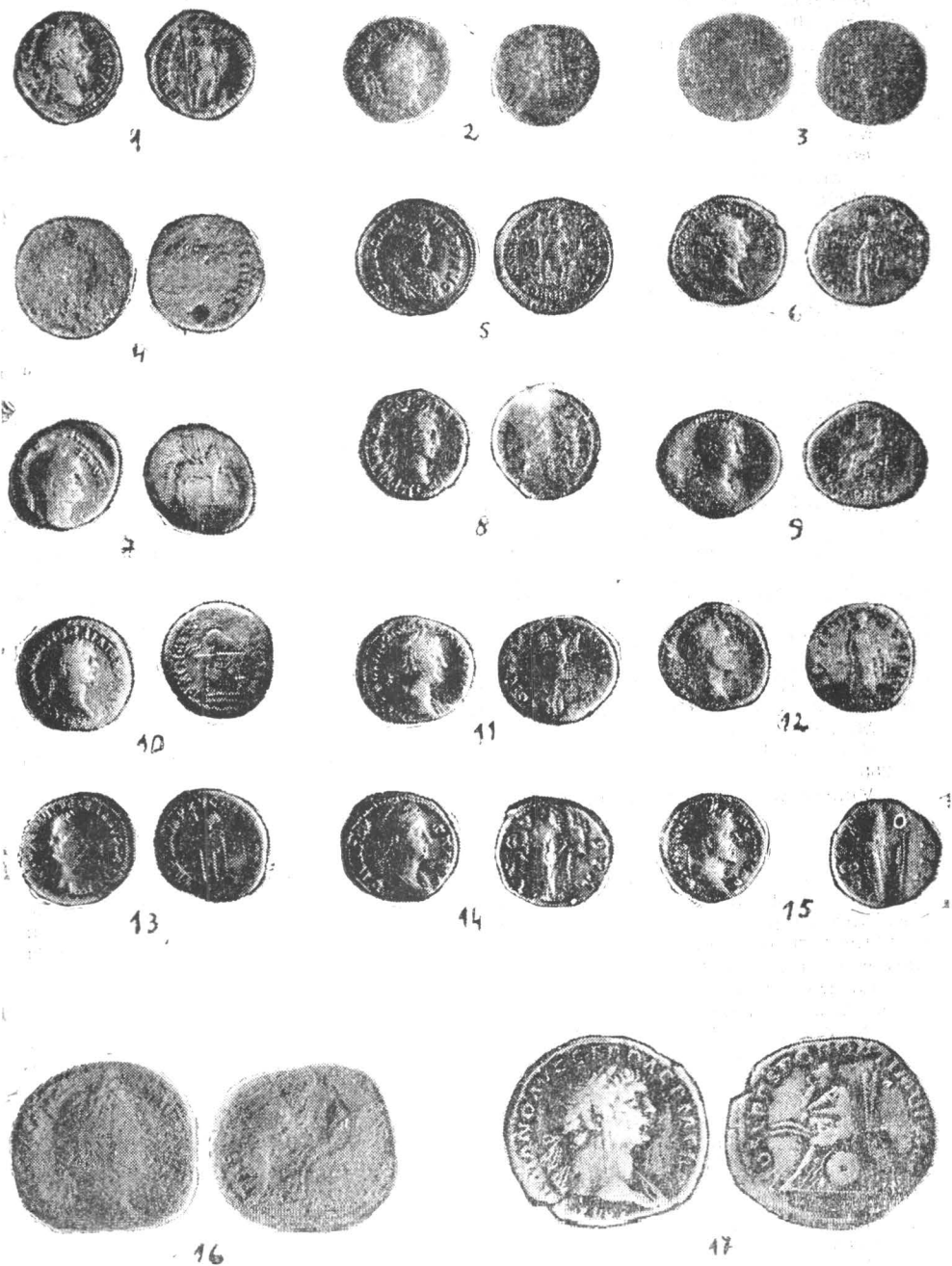

Fig. 1 — Monede descoperite la : Belcești (1), Șcheia (2), Dobrovăț (3), Dumitrești Găâji (4), Boureni (5), Lespezi (6--15), Itzboieni (16) și Poieni (17).

C. Moisil, BSNR, XVII, 1922, 41—42, p. 59—60; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 208, nr. 127.

Iași. De pe teritoriul orașului provine un tezaur de monede descoperit în jurul anului 1916. Au fost recuperate 126 monede: Galba 1, Vitellius 2, Vespasianus 17, Titus 3, Traianus 17, Hadrianus 23, Antoninus Pius 41, Marcus Aurelius 16, Commodus 4, Septimius Severus 1, Caracalla 1.

O. Iliescu, *Cresterea colecțiilor*, 4, 1962, p. 316—338; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 268, nr. 130.

Lespezi. În anul 1980 au intrat în colecția Oficiului Patrimoniu al Complexului Muzeistic Iași 10 monede de argint descoperite pe teritoriul acestei comune. Starea foarte bună de conservare ne determină să presupunem că aparțin unui tezaur pe care-l publicăm cu acest prilej.

1) Titus, anul 80 e.n., RIC, II, p. 119, nr. 27; D: 18 mm; G: 3,22 g (Fig. 1/13);

2) Domitianus, emis în timpul domniei lui Vespasianus, anul 76, RIC, II, p. 42, nr. 238; D: 19 mm; G: 2,96 g (Fig. 1/7).

3) Domitianus, emis în timpul domniei lui Titus, anul 80 e.n., RIC, II, p. 122, nr. 51; D: 18 mm, G: 3 g (Fig. 1/10).

4) Nerva, anul 97, RIC, II, p. 224, nr. 20; D: 18 mm; G: 3,31 g (Fig. 1/8).

5) Traianus, emis în anii 103—111 e.n., RIC, II, p. 254, nr. 147 b; D: 19 mm; G: 3,23 g (Fig. 1/11).

6) Traianus, emis în anii 114—117 e.n., RIC, II, p. 268, nr. 347; D: 19 mm; G: 2,81 g (Fig. 1/6).

7) Hadrianus, emisiune din anul 117 e.n., RIC, II, p. 339, nr. 4 c; D: 19 mm; G: 2,60 g (Fig. 1/9).

8) Antoninus Pius, din anii 145—146 e.n., RIC III, p. 43, nr. 130; D: 18 mm; G: 3,80 g (Fig. 1/15).

9) Antoninus Pius, emis în anii 150—151 e.n., RIC, III, p. 51, nr. 202; D: 17 mm, G: 2,94 g (Fig. 1/12).

10) Antoninus Pius: Diva Faustina I, anul 141 e.n., RIC, III, p. 71, nr. 368; D: 19 mm, G: 3,65 g (Fig. 1/14).

Muncelul de Sus, com. Mogoșești-Siret. Pe teritoriul acestui sat au fost găsite 3 tezaure cu monede republicane și imperiale romane și un tezaur cu obiecte (V. Mihăilescu-Bîrliba și Ioan Mitrea, *Carpica*, X, 1978, p. 163—177; idem, *Dacia*, N.S., XXII, 1978, p. 201—212).

Primul tezaur descoperit în anul 1963, într-un vas de lut, cuprinde monede republicane, Marcus Antonius și imperiale (Nero-Antoninus Pius). Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol”, inv. nr. IV—11. Menționat de B. Mitrea, *SCIV*, 15, 1964, 4, p. 577, nr. 58; idem, *Dacia*, N.S. VIII, 1964, p. 381, nr. 58.

În anul 1976 au fost găsite succesiv două loturi de monede de câte 677 și respectiv 819 denari împreună cu o oenochoe (Oficiul Patrimoniu din Complexul Muzeistic Iași). Primul lot are în componență monede republicane (155/120 — 46 i.e.n.), Marcus Antonius (32—31 i.e.n.) și imperiale (Nero — Marcus Aurelius). Ș. Sanie, S. Sanie, M. Cojocaru, *Cercetări istorice*, XI, 1980, p. 249—268.

Oborocești, com. Heleșteni. În 1955 s-a descoperit într-un vas de lut 735 monede și o fibulă de argint. Monedele se grupează cronologic astfel: Nero 2, Galba 3, Otho 1, Vitellius 5, Vespasianus 82, Titus 13, Domitianus 5, Nerva 6, Traianus 115, Hadrianus 171, Antoninus Pius 189, Marcus Aurelius 109, Commodus 31, Didius Iulianus 1, Pertinax 1, Septimius Severus 1.

B. Mitrea, *SCIV*, 8, 1957, 1—4, p. 175; B. Mitrea și Em. Zaharia, *ArhMold*, V, 1967, p. 82—124; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 273, nr. 166.

Strunga. a) Pe teritoriul comunei a fost descoperit în anul 1925 un tezaur de denari imperiali romani. Muzeul de istorie Ploiești a achiziționat 10 monede care provin din acest tezaur: Vespasianus 2, Traianus 4, Antoninus Pius 1, Marcus Aurelius 3.

N. Gostar, *Hăbășești*, p. 585; N. Simache, *Din activitatea muzeelor noastre*. Studii, referate și documente, Ploiești 1956, p. 121; B. Mitrea, *SCIV*, 23, 1972, 1, p. 145—146, nr. 85; idem, *Dacia*, N.S., XVI, 1972, p. 372, nr. 85; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 284, nr. 238—239.

b) În anul 1970, în colecția Liceului Pedagogic din Iași se aflau 12 denari în stare bună de conservare. Ne-a lipsit doar posibilitatea cîntării lor. Cele 12 monede au fost emise în timpul următorilor împărați :

- 1) Vitellius, anul 69 e.n., RIC, I, p. 225, nr. 23 ; D : 18 mm ;
- 2) Vespasianus, anii 69—71 e.n., RIC, II, p. 16, nr. 10 ; D : 17 mm ;
- 3) Titus, anul 79 e.n., RIC, II, p. 117, nr. 11 ; D : 18,5 mm ;
- 4) Domitianus, bătută în timpul domniei lui Titus, anul 80 e.n., RIC, II, p. 122, nr. 50 ; D : 19 mm ;
- 5) Domitianus, anii 88—89 e.n., RIC, II, p. 170, nr. 138 ; D : 18 mm ;
- 6) Domitianus, anii 92—93 e.n., RIC, II, p. 174, nr. 173 ; D : 19 mm ;
- 7) Traianus, anii 103—111 e.n., RIC, II, p. 252, nr. 118 ; D : 19,5 mm ;
- 8) Traianus, anii 112—114 e.n., RIC, II, p. 264, nr. 295 ; D : 18 mm ;
- 9) Traianus, anii 114—117 e.n., RIC, II, p. 269, nr. 354 ; D : 18 mm ;
- 10) Traianus, anii 114—117 e.n., RIC, II, p. 268, nr. 337 ; D : 19,5 mm ;
- 11) Hadrianus, anii 119—122 e.n., RIC, II, p. 350, nr. 81 ; D : 18 mm ;
- 12) Hadrianus, anii 125—128 e.n., RIC, II, p. 361, nr. 178 ; D : 18 mm.

Tansa. Dintre monedele aparținînd tezaurului descoperit în acest sat în prezent, se cunosc doar 8 : Domitianus 1, Traianus 1, Hadrianus 2, Antoninus Pius 3, Marcus Aurelius 1.

D. Tudor, SCȘ—Iași, II, 1951, 3—4, p. 586—587 ; B. Mitrea, SCIV, 7, 1956, 1—2, p. 161 ; V. Mihăilescu-Bîrliba, *La monnaie*, p. 285, nr. 246.

CONSIDÉRACTIONS SUR LES DÉCOUVERTES DE MONNAIES ROMAINES RÉPUBLICAINES ET IMPÉRIALES DANS LE DÉPARTEMENT DE IASSY

R é s u m é

En répondant à des nécessités souvent soulignées, de faire des répertoires comprenant les découverts monétaires, cette article se propose de présenter les témoignages sur la circulation de la monnaie romaine dans le département de Iassy.

Les découvertes monétaires sont groupées : du point de vue de la géographie — du sud au nord ; chronologiquement — républicaines, impériales ; en fonction des caractéristique et des conditions de la découverte, (a — découvertes occasionnées par des fouilles archéologiques systématiques ; b — découvertes, accidentelles de monnaies isolées ; c—découvertes de trésors). Dans le répertoire, on mentionne le caractère du trésor, le nombre, la description et la datation des pièces, de données sur l'actuel lieu de conservation.

On y compare les cartes en mentionnant les découvertes monétaires par rapport à l'orientation des habitats daces et daco-carpiques de la zone et aux découvertes isolées d'amphores romaines.

Parmi les cas extrêmes, nous soulignons le fait qu'il y a des habitats daces étudiés systématiquement où nous n'avons pas encore trouvé de monnaies (Dumbrava, commune de Ciurea) ; mais, la plupart des monnaies découvertes jusqu'à présent (1849) proviennent des trésors monétaires de Muncelul de Sus, endroit où on a aussi découvert d'intéressants produits de la toréutique romaine l'habitat respectif n'étant pas encore suffisamment cherché.